

Sygn. akt IV U 1735/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Alicja Kowalska-Kulik

Protokolant: sekr. sąd. Ewa Rusnarczyk

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2014 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania A. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

z dnia 24 września 2013 roku znak: (...)

w sprawie A. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N.

o emeryturę

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje A. F. emeryturę od dnia 1 grudnia 2012 roku.

Sygn. akt IV U 1735/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 20 maja 2014 roku

Decyzją z dnia 24 września 2013 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. – powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8 poz. 43 ze zm.) - odmówił A. F. przyznania emerytury, ponieważ na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udokumentował wymaganych 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Uzasadniając decyzję organ rentowy wskazał, że odwołujący na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnił okresy składkowe i nieskładkowe w wymiarze 25 lat, 2 miesiące, 29 dni, w tym staż w szczególnych warunkach w wymiarze 4 lat, 6 miesięcy i 15 dni, tj. od 1 lipca 1987 roku do 31 marca 1988 roku, od 1 kwietnia 1988 roku do 30 czerwca 1989 roku, od 1 lipca 1989 roku do 14 listopada 1991 roku i od 1 grudnia 1991 roku do dnia 28 lipca 1992 roku. Organ rentowy nie uznał okresu od 1 września 1969 roku do 17 lipca 1982 roku jako pracy w warunkach szczególnych. W uzasadnieniu ZUS wskazał, iż zgodnie z pismem syndyka masy upadłościowej Drukarni (...), świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych zostało wystawione na podstawie świadectwa pracy z dnia 15 lipca 1982 roku, które nie jest podstawą zaliczenia w/w okresu jako pracy w szczególnych warunkach.

Powyższą decyzję zaskarżył A. F., wnosząc o jej zmianę i przyznanie emerytury. Uzasadniając odwołanie podniósł, iż niesłusznie organ rentowy nie uwzględnił okresu pracy w szczególnych warunkach od 1 września 1969 roku do 17 lipca 1982 roku, w którym to okresie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako maszynista typograficzny.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. wniósł o jego oddalenie. Powołując się na argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji wskazał, iż świadectwo pracy w szczególnych warunkach zostało wystawione przez syndyka masy upadłości Drukarni (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej w K. na podstawie świadectwa pracy z dnia 15 lipca 1982 r., a zatem niezgodnie z obowiązującymi przepisami, albowiem takie świadectwo pracy może być wystawione wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji pracowniczej dotyczącej danego pracownika.

Bezspornym w niniejszej sprawie jest, że A. F., ur. (...), na dzień 1 stycznia 1999 roku wykazał okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat, 2 miesiące i 29 dni, w tym 4 lata, 6 miesięcy i 15 dni pracy w warunkach szczególnych w okresie od 1 lipca 1987 roku do 31 marca 1988 roku, od 1 kwietnia 1988 roku do 30 czerwca 1989 roku, od 1 lipca 1989 roku do 14 listopada 1991 roku i od 1 grudnia 1991 roku do dnia 28 lipca 1992 roku. Odwołujący nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Wniosek o przyznanie emerytury złożył w dniu 28 grudnia 2012 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 1 września 1969 roku 17 lipca 1982 r. A. F. zatrudniony był w Drukarni (...) w K. Zakładzie w N. jako maszynista typograficzny. Początkowo, tj. od 1 września 1969 r. do końca czerwca 1971 roku odwołujący odbywał naukę, przyuczając się do zawodu maszynisty typograficznego. Naukę odbywał w dwuletniej (...) Szkole Zawodowej w N., do której uczęszczał trzy razy w tygodniu po południu; w drukarni był zatrudniony wówczas jako uczeń - maszynista typograficzny w zmniejszonym wymiarze czasu pracy. Po ukończeniu szkoły i odbyciu nauki zawodu A. F., w okresie od 1 lipca 1971 roku do 17 lipca 1982 roku, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę maszynisty typograficznego w w/w zakładzie pracy. W zakładzie tym drukowano m.in. materiały do (...), np. afisze, etykiety na pudełka do butów, a nadto druki urzędowe, klepsydry, zaproszenia, itp. Praca odwołującego polegała na obsłudze maszyn drukarskich typograficznych. A. F. pobierał składy od zecerów, umieszczał je w maszynie, odpowiednio ustawiał, nakładał farby, uruchamiał maszynę i drukował. Do obowiązków odwołującego należało również rozmieszanie farb drukarskich w specjalnych pojemnikach, jak też czyszczenie maszyn (także po zmianie koloru farby) przy użyciu rozpuszczalników. Wykonując pracę ręcznie A. F. był narażony na działanie substancji zawierających ołów, cynę i antymon. Pracownicy dysponowali odzieżą ochronną. W zakładzie znajdowało się ok.10 maszyn, które były obsługiwane przez cztery osoby. Za pracę przy większej liczbie maszyn pracownik otrzymywał wyższe wynagrodzenie. Dla pracowników zatrudnionych przy drukowaniu pełny wymiar czasu wynosił 7 godzin dziennie; dostawali również mleko.

(**dowód** : świadectwo ukończenia (...) Szkoły Zawodowej z czerwca 1971 roku k. 50, zaświadczenie o odbyciu kursu dokształcającego k.43 akt ZUS, świadectwo szkolne k.42 akt ZUS, świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach k.12 akt ZUS, świadectwo pracy z dnia 15 lipca 1982 r. k. 73 akt emerytalnych, zeznania św. W. Ł. 00:09:37 min do 00:19:57 m.in., zawarte w protokole rozprawy z dnia 18 marca 2014 roku k.46, zeznania świadka M. M. 00:26:36 min do 00:34:09 m.in. zawarte w protokole rozprawy z dnia 18 marca 2014 roku k.46, zeznania odwołującego A. F. 00:03:06 min do 00:15:39 zawarte w protokole rozprawy z dnia 20 maja 2014 roku k.58)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji zawartej w aktach organu rentowego oraz dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy, której autentyczności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania. Sąd oparł się również na zeznaniach odwołującego oraz świadków: W. Ł. i M. M. uznając je za wiarygodne, spójne, logiczne, a także zgodne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Świadczenie pracowali wspólnie z odwołującym się i wskazali na czym polegał charakter jego pracy. Ich zeznania korespondują z dokumentacją dotyczącą nauki i pracy odwołującego się (świadectwa szkolne, świadectwa pracy), a także z zeznaniami odwołującego. Brak jest, w ocenie Sądu, jakichkolwiek podstaw do podważenia wiarygodności zeznań świadków. Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków oraz zgodne z nimi

zeznania odwołującego potwierdziły w sposób jednoznaczny i nie budzący wątpliwości charakter zatrudnienia i rodzaj pracy wykonywanej przez odwołującego w spornym okresie. Świadkowie potwierdzili zatrudnienie odwołującego w latach 1971 – 1982 jako maszynisty typograficznego oraz fakt, iż przez okres ok. dwóch lat począwszy od września 1969 roku do początku lipca 1971 roku odwołujący kształcił się do tego zawodu uczęszczając popołudniami do wieczorowej (...) Szkoły Zawodowej (...) w N..

Pozostałe okoliczności sprawy uznał Sąd za bezsporne, bowiem nie były one kwestionowane przez strony. Również dokumenty przedstawione na stwierdzenie powyższych okoliczności zostały ocenione jako w pełni wiarygodne i prawdziwe.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie A. F. zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013r., poz. 1440 ze zm.), ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

1. okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
2. okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

Stosownie do ust. 2 cytowanego przepisu, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z ust. 2 art. 32 cyt. ustawy dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Warunki przejścia na emeryturę przez wymienionych powyżej pracowników określa rozporządzenie Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8 poz. 43 ze zm.). Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Pracownik, który wykonywał pracę w szczególnych warunkach nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełni łącznie następujące warunki: osiągnięcie wiek emerytalny, wynoszący dla kobiet 55 lat, 60 lat dla mężczyzn i ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Za wymagany okres zatrudnienia uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia (§ 3 i 4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku).

W świetle § 2 ust. 2 w/w rozporządzenia zakład pracy stwierdza zatrudnienie w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach. Natomiast w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okoliczności także w oparciu o inne dowody. Postępowanie w sprawach emerytalnych jest bowiem dwuetapowe, stąd też przed organem rentowym „sprawa emerytalna” ma charakter administracyjnoprawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. Na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę - uprzednio administracyjna - staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. Do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu

postępowania cywilnego, a zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, stąd też w niniejszej sprawie Sąd – wobec zakwestionowania przez organ rentowy świadectwa pracy w szczególnych warunkach wystawionego przez syndyka masy upadłości - dopuścił dowód z zeznań świadków na okoliczność wykonywania przez odwołującego się pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie.

Bezspornym w niniejszej sprawie jest, iż A. F. w dniu (...) osiągnął 60 lat życia i w dniu 1 stycznia 1999 roku posiadał wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 25 lat, w tym 4 lata, 6 miesięcy, 15 dni pracy w warunkach szczególnych, oraz że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Spór dotyczył natomiast wymaganego okresu 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a w szczególności, czy praca, którą A. F. świadczył w okresie od 1 września 1969 roku do dnia 17 lipca 1982 roku może być uznana za pracę, o której mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Za pracę w szczególnych warunkach uznać należy taką pracę, która spełnia kryteria określone w przepisach w/w rozporządzenia Rady Ministrów – a mianowicie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach wymienionych w wykazie A lub B stanowiących załącznik do rozporządzenia. Oznacza to, iż praca wykonywana nawet w warunkach szkodliwych, wiążąca się z pewnymi zagrożeniami dla zdrowia, ale niewymieniona w w/w wykazach nie może być uznana za pracę w warunkach szczególnych. W wykazie A stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w dziale XI (dot. przemysłu poligraficznego) w pkt 4 wymieniona została praca polegająca na drukowaniu i uszlachetnianiu druków, zaś w pkt 7 m.in. przygotowywanie farb drukowych zawierających ołów i kobalt. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego A. F. wykonywał wymienione wyżej prace na stanowisku maszynisty typograficznego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 1 lipca 1971 roku (czyli od ukończenia nauki zawodu) do 17 lipca 1982 roku w Drukarni (...) w K., Zakładzie w N.. Okres zatrudnienia od 1 września 1969 roku do 30 czerwca 1971 r. nie może być uznany za pracę w warunkach szczególnych (Sąd przyjął datę końcową nauki w szkole na 30 czerwca 1971 r., ponieważ na świadectwie ukończenia szkoły nieczytelny jest dzień miesiąca czerwca). W sprawie nie budzi wątpliwości, że latach 1969 – 1971 odwołujący A. F. odbywał naukę przyuczając się do zawodu drukarza (maszynisty typograficznego). Naukę odbywał w wieczorowej (...) Szkole Zawodowej (...) w N., do której uczęszczał w trakcie nauki zawodu w Drukarni (...) w N.. Okres nauki zawodu odbywanej przed dniem 1 stycznia 1975 r. w ramach umowy zawartej na podstawie przepisów ustawy z 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy jest w rozumieniu prawa ubezpieczeń społecznych okresem zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Nie jest to jednak wystarczające do uznania takiego okresu za okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach w myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Wymaganie wykonywania pracy w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy należy odnosić do pracowników, których czas pracy nie jest w żaden sposób umniejszony ze względu na ich cechy osobiste, lecz czas wymagany dla danego stanowiska, choćby skrócony, lecz tylko ze względu na szczególne warunki i zagrożenia wynikające ze świadczenia pracy na tym stanowisku. Na stanowisku pracy ucznia nauki zawodu przewidziana była norma czasu wnioskująca z obowiązującego w spornym okresie (do czasu wejścia w życie Kodeksu pracy) art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy. Młodociani zatrudnieni w celu nauki zawodu obowiązani byli do doksztalcania się w zakresie obranego zawodu przez zajęcia teoretyczne w warunkach szkolnych. Czas pracy na stanowisku pracy, ze względu na ochronę pracownika młodocianego, nie mógł przekroczyć 6 godzin dziennie i 36 godzin tygodniowo. Do czasu pracy młodocianych wliczało się czas doksztalcania bez względu na to, czy nauka odbywa się w godzinach pracy, czy poza godzinami pracy, jednakże w wymiarze nie większym niż 18 godzin tygodniowo. Gdyby więc nawet uznać, że przewidziana w obowiązujących przepisach - ze względu na charakter zatrudnienia lub związane z nim warunki - norma czasu pracy w rozmiarze odbiegającym od powszechnie obowiązującego, stanowiła pełny wymiar czasu pracy, to nie można pominąć koniunktywnego wymagania wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przewidzianym dla stanowiska, na którym takie warunki występowały. Praca na podstawie

umowy o naukę zawodu wykonywana była zawsze w rozmiarze mniejszym, niż obowiązujący na danym stanowisku, mimo że młodocianych w wieku powyżej lat 16 obowiązywał normalny czas pracy stosowany w zakładzie pracy (art. 13 ust. 2 ustawy o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy) – vide: wyrok SN z dnia 22 sierpnia 2012 r. sygn. I UK 130/12. W okresie nauki zawodu odwołujący nie wykonywał więc pracy stale i w pełnym wymiarze.

Pomimo nie uwzględnienia części spornego okresu jako pracy w warunkach szczególnych, pozostały uwzględniony przez Sąd okres w połączeniu z okresem uznanym przez organ rentowy, przekracza wymagany do przyznania emerytury 15-letni okres. W tej sytuacji spełnił wszystkie przesłanki wymagane do przyznania emerytury na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i dlatego Sąd - na zasadzie 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz przepisów prawa materialnego powołanych wyżej – zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał emeryturę od dnia 1 grudnia 2012 roku tj. miesiąca, w którym złożono wniosek o emeryturę.